

איטש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת
ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש טז כסלו תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 4:02 תל-אביב: 4:17 חיפה: 4:06 מוצאי שבת: ירושלים: 5:16 תל-אביב: 5:18 חיפה: 5:16 ר"ת: 5:54

פרשת וישלח

הרחק מחבר רע

במקום שצריך "הבדלה" אין מיזוג!

הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל אמר פעם: בין של כוס הקידוש אפשר למזוג מים לתוך הכוס, אבל בכוס של הבדלה אין למזוג. אין לערב משקה אחר פרט ליין. ללמדינו: כי במקום שצריך הבדלה אין מיזוג!...

לפני עשרות בשנים, בתקופה הסוערת של המחלוקת עם תנועת המזרחי שחברה לחילונים, ואשר גרם לפילוג ביהדות החרדית עקב יסוד "הרבנות הראשית", נכנס הנגיד מר סלוצקי מאוסטרליה לביתו של רבי יוסף חיים. הוא ניסה את כוחו בתיוד, בטענו שזה נראה משונה מאוד בעיני העולם שדוקא היהדות החרדית מפולגת.

רבי יוסף חיים זוננפלד שהתייחס בהבנה לתמימותו וכנותו של מר סלוצקי, רצה לרמוז לו כי בנסיבות הקיימות, כאשר החוגים החילוניים נעצו עמוק את ציפורניהם בגוף היהדות הדתית, אין מקום לתייוד ולהתחברות, והבהיר לו את הדבר באמצעות רמז בפרק ל"ד שבתהילים, שם נאמר:

"לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך". הפסוקים בפרק זה מסודרים לפי סדר א'-ב', ומכל סדר הא"ב חסר האות "ואו". מדוע קופחה האות ו' במזמור הזה?

התשובה: מכיון שאות ו' היא אות החיבור, והואיל והפרק עוסק בשינוי טעם - "לדוד בשנותו את טעמו", בא ללמדינו, שבמקום שיש "שינוי" אין חיבור!

עפ"י חכמת חיים

ללחום נגד הדעות הפסולות...

כאשר הגיעה לאזני הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל שמועה מרחוק כי בקהילת ה'חלאבים' "שערי ציון" בברוקלין, עומדים למנות כמחנך, אדם בעל דעות פסולות, יצא ללחום מלחמת חרמה במגמה זו, כדי להדוף את הסכנה הרוחנית מפירצה זו.

כתב הרב צדקה וחתם בדם לבו ב"גילוי דעת" נדיר בחומרתו שפורסם ע"י ראשי הישיבות הספרדיות בארץ ישראל בו נאמר בין השאר:

"אנו גוזרים בגזירת התורה שאסור ללמוד תורה מפיו ומפי כתביו, ולא לסייע בידו להיות מחנך ומדריך, דבר שמעמיד בסכנת חורבן את הדת והאמונה הצרופה בקהילה, ואחריתה מי ישורנו, מלבד ההשלכות על שארית הפליטה של קהילות הקודש די בכל אתר ואתר..."

וזאת ליהודה

להרחיק הבנים והתלמידים מחברים רעים העלולים להשפיע עליהם לרעה! נלמד מהפסוק: "הצילני נא מיד אחי מיד עשיו" (פרק לב-יב)

מבאר הגאון רבי יוסף דב הלוי סולובייצ'יק זצ"ל (בספרו בית הלוי) כי יעקב אבינו התיירא משני הדברים: גם מפני שפיכות דמים - אם ילחם נגדו, וגם מפני התקרבות יתירה של עשו - אם יכרות עמו ברית שלום. ומכיון ש"גדול המחטיאו יותר מן ההורגו" ביקש קודם כל: "הצילני נא מיד אחי" - מפני אחוותו של זה. ורק אחר כך "מיד עשו". שכן הפחד שצריך להיות מ'עשו' הוא בראש ובראשונה כאשר הוא "אחי" - כשיש עמו קשרי ידידות ואחוה, וככל שיותר נרחק מאחותו של עשו ונקיים "ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי", כן תקטן הסכנה ממנו...

התורה האריכה לפרט את הדרכת יעקב לעבדיו כפי שנאמר: "כי יפגשך עשיו אחי ושאלך לאמר למי אתה ואנה תלך ולמי אלה לפניך. ואמרת לעבדך ליעקב מנחה היא שלוחה לאדוני לעשיו. ויצו גם את השני לאמר כדבר הזה תדברו אל עשיו במוצאכם אותו".

ותמוה: מה רוצה התורה ללמדינו בריבוי השאלות "למי אתה ואנה תלך..." ולשם מה הוצרכה לפרט שאומר כן גם לשני וגם לשלישי?!

אלא ביאר החפץ חיים (בספרו חומת הדת פ"ט) בהקדם מה שלכאורה צריך להבין: הרי האבות הקדושים קיימו את כל התורה, וא"כ יפלא על יעקב כיצד שלח דורון עם עבדיו, והרי חז"ל אומרים: המוכר עבדו לעכו"ם קונסין אותו עד עשרה בדמיו מפני שהפקיעו מהמצוות, נמצא שאם ישארו העבדים אצל עשיו ישארו נכרים כמותו?!

אלא התרוץ הוא שיעקב אכן התבונן שעשיו בערמומיותו ישאל את השאלה, האם הדורון ששלח לו, כולל גם את העבדים או לא. אשר על כן הודריך יעקב את עבדיו: "והיה כי יפגשך עשיו אחי ושאלך למי אתה..." היינו שישאל למי שייך אתה עצמך האם לדורון או לא?

ועל זה צריך העבד לענות לעשיו: "ואמרת - לעבדך ליעקב", כי רק הדורון עצמו שלוחה לאדוני לעשיו, אבל אני העבד, צריך לשוב ליעקב. והודיעה לנו התורה שכן ציוה יעקב גם לשני וגם לשלישי וכן לכל ההולכים אחרי העדרים ש"כדבר הזה תדברו אל עשיו". והיינו שכולם, ללא יוצא מן הכלל, צריכים לשוב ליעקב ולא להשאר עם עשיו.

מעתה נלמד בעצמנו: אם כך היה זהיר יעקב לשמור את עבדיו שישובו אליו ולא יושפעו חלילה מעשיו, על אחת כמה וכמה היה זהיר בכך על בניו, שבטי י-ה, לצוות אותם לדרך ה' ולהרחיקם מהשפעת עשיו ואנשיו (וכפי שנאמר בהמשך "אתנהלה לאיטי לרגל המלאכה ולרגל הילדים...")

לשמוח בחלקו שחננו הבורא ולא להתאזות ליותר מהנצרך לו!

נלמד מהפסוק: "כי חנני אלוקים וכי יש לי כל" (פרק לג-יא)

ומפרש הכלי יקר: כי דרך הצדיקים אפילו שיש מעט בידם, מסתפקים בו ושומחים בחלקם, ונראה כאילו יש להם כל, אבל עשו אמר "יש לי רב", כי הרשעים אעפ"י שיש להם כל כסף וזהב שבעולם, מכל מקום נראה להם שעדיין הם חסרים. ואמנם, יש להם רב אבל לא כל צרכם, כי "יש בידו מנה רוצה מאתיים"...

בתחילת פרשתנו יעקב שולח לעשיו לאמר: "ויהי לי שור וחמור" וגו' (לב-ו). ונשאלת השאלה: הרי כבר קבעו לנו חז"ל שאין "ויהי" אלא לשון צער, וא"כ תמוה, איזה צער יש לו ליעקב במה שחננו ה' בבהמות וצאן לרוב, שמביע זאת בלשון "ויהי"?

ונראה לבאר, בדרך צחות, עפ"י המסופר (במד"ר שה"ש פ"ח) על רבי יוחנן שטייל עם תלמידו מטבריה לציפורי, והראה לו אחוזות ושדות שהיו שלו ומכרו כדי לעסוק בתורה. בכה התלמיד על אובדן רכושו של רבי יוחנן. הסביר לו רבי יוחנן: מכרתי דבר שניתן בששה ימים [ששת ימי המעשה] וקניתי דבר שניתן בארבעים ימים [היא התורה הקדושה].

רואים מכאן עד כמה גדולה היתה אהבת התורה של רבי יוחנן, עליו קרא אותו דור את הפסוק בשה"ש: "אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה" - שאהב רבי יוחנן את התורה - "בוז יבוז לו".

אך צריך להבין, אם רבי יוחנן מכר כל רכושו משום שהעדיף את עסק התורה על פני כל עסק אחר, מדוע לא יכל לשכור אנשי מקצוע שיטפלו בשדותיו והוא ימשיך לעסוק בתורה באין מפריע? אלא הרגיש רבי יוחנן שאם הוא רוצה להשתלם בתורה ולעלות במעלותיה, להגדיל תורה ולהאדירה, מוכרח לנתק עצמו לגמרי מכל ענייני הממון והפרנסה, שמחשבתו לא תהיה טרודה כלל בענייני העוה"ז, ולשם כך אין מנוס אלא להתפטר לגמרי מכל שדותיו.

וזו באמת היתה בקשתו של יעקב אבינו שביקש רק "לחם לאכול ובגד ללבוש" וכמו שכתב החוה"ל (וכן בכלי יקר) שזו בקשת הצדיקים מאת ה' לתת להם רק ההכרחי למחייתם כדי שליבם יהיה פנוי לגמרי לעסק התורה ועבודת ה'.

ואולם למעשה, כידוע, יצא יעקב מבית לבן, כשהוא עשיר גדול כלשון הפסוק "ויפרוץ האיש מאד מאד ויהי לו צאן רבות ושפחות ועבדים וגמלים וחמורים", ועל כך התאונן יעקב בצער, "ויהי" לי וכו' אין "ויהי" אלא לשון צער על הנסיון הקשה של העושר.

וכמו שמסופר על **החפץ חיים** שהתענה פעם תענית חלום וסיפר לבני ביתו כי חלם שנעשה עשיר. ועל כן התענה. תמהו אנשי ביתו: "כלום על חלום כזה צריך לצום?"

והשיב להם: ממה נפשך עלי לצום, שהרי אמרו חז"ל: "אין חלום בלי דברים בטלים". ואם "הדבר בטל" בחלום הוא מה שחלמתי שאהיה עשיר, בהכרח שהרהרתי בלבי שאני חומד להיות עשיר, ושהחלומות הולכים אחר הרהור הלב) ואין זה נאה להרהר כך. ואם לא הרהרתי ברצון להיות עשיר, אלא שכך נגזרה הגזירה שישאל מאיר יהיה עשיר... א"כ בוודאי שעלי לצום לנוכח גזירה נוראה זו"..." (וראה מסגרת על ר"א וסרמן זצ"ל ורא"י זלזניק זצ"ל).

על הפסוק בפר' בחוקותי "ואכלתם לחמכם לשובע" (ויקרא כה-ה) פירש רש"י: "אוכל קמעה והוא מתברך במעיו". ותמה הגאון **רבי משה פיינשטיין זצ"ל** (בשו"ת אגרות משה ח"ו יו"ד סי' עא) איזה צורך יש בברכה זו? הרי בפסוקים הקודמים נאמר שהקב"ה יתן ברכה מרובה שהארץ תתן יבולה והעץ פרוי וישיג דיש את בציר... ואם יהיה להם כזה שפע רב של אוכל, מה צריך עוד לברכה "אוכל קמעה ומתברך"?

וביאר רבי משה, שאף שיש ברכה מרובה ושפע רב של אוכל, בכ"ז האדם השלם יודע לצמצם תאוותיו להנאת הגוף רק למה שיש לו צורך בו, והוא יודע ששפע הברכה שנתן השי"ת אינו בשביל שיוכל להיות זולל וסובא, אלא כדי שישגי בקלות מה שצריך לבריאות הגוף ולימי העונג והשמחה כשבתות וימים טובים ושמחה של מצוה.

לפיכך נתן הקב"ה גם ברכה זו [של אוכל קמעה ומתברך במעיו] שלא יצטרך האדם השלם לעסוק הרבה באכילתו ושתייתו, אלא שגם בקימעה שיאכל, יתברך שיהיה שבע וטוב לו.

"שפר עליך חלקך יותר מאחרים..."

מעשה בתלמידו של הגאון **רבי אלחנן וסרמן זצ"ל** שהתארס וקיבל נדוניה בסכום גדול ונגנבו המעות ממנו. אמר לו רבי אלחנן: "היה שמח בחלקך! בידוע שכספי הנדוניה אין הברכה שורה בהם, אלא יש מי שאינו זוכה וכסף הנדוניה מושך אותו למסחר שנים אחדות, ובנתיים מסיח את תלמודו מלבו. אח"כ גם מפסיד כספו נמצא קרח מכאן ומכאן. לא תורה ולא סחורה".

"לעומתו, יש מי שמפסיד כספו במהרה, בעוד שסיפק בידו לשוב לתורה. ויש שזוכה עוד יותר: שתיכף ומיד לאחר כניסתו לחופה יורדים מעותיו לטמיון, ואינו מספיק אפילו לצאת מעט מעולמה של תורה.

הפטיר רבי אלחנן: "צא וחשוב מה מאוד שפר עליך חלקך, והצלחת הרבה יותר מאחרים, כי הרי הפסדת את כספי הנדוניה עוד לפני החתונה..."

אור אלחנן

"אני חייב להם תודה..."

סכום עתק ירש הגאון **רבי אברהם יעקב זלזניק זצ"ל** (ראש ישיבת עץ חיים) מסבו, אבי אמו, שהיה בו כדי לרכוש בנין גדול בירושלים. בשל היותו יתום (אמו הצדקנית נפטרה בהיותו בן שנתיים), ניתן הסכום לאפוטרופסים שהפקידו אותו בבנק בתוכנית חסכון סגורה למשך שנים רבות.

כאשר השיא רבי אברהם יעקב את בתו, ביקש לברר מה עלה בגורל הכסף, והתברר לו שכמעט כל הכסף ירד לטמיון, ונותר ממנו סכום אפסי.

שאלוהו בני המשפחה: האם אינך מקפיד על אותם אפוטרופסים שהניחו את כספך על קרן הצבי?"

השיב להם רבי אברהם יעקב: "להקפיד? הרי אני חייב להם תודה על כך! הרי אם היה לי בנין להשכרה, זה היה מוציא אותי מהלימוד והייתי טרוד בזה רבות, ובוודאי שלא הייתי מספיק ללמוד כראוי. ואילו כעת, זיכני הקב"ה לשבת וללמוד במנוחת הנפש כל השנים, ואני שמח על כך ביותר!"

הלמות עמלים

רק "לחם לאכול"...

מעשה בתלמיד ישיבה שסעד לבו בפת שחרית. הוא מרח חמאה על הפרוסה, והוסיף למרוח באותה סכין גם ריבה. כשסיים ארוחתו עלה ספק בלבו, האם ניקה את הסכין היטב מהחמאה, קודם שמרח בה את הריבה או שמא לא, והריבה שנתרה נעשתה חלבית.

הוא ניגש להגרי"ש אלישיב זצ"ל ושאל אותו מה דינה של הריבה, בסיטואציה כזו, האם היא חלבית או לא? נדהם הרב אלישיב לשמע השאלה. הוא הביט בפליאה על פני הבחור ושאלו בתמהון:

לשם מה צריך למרוח על הלחם גם חמאה וגם ריבה? אם הנך רוצה למרוח חמאה בבקשה, ואם אתה רוצה למרוח ריבה, גם זה טוב. אבל גם וגם, אתמהא.

והיתה בשאלה זו תוכחה נוקבת לאותו בחור בן תורה, היאך יתכן להיות שקוע כל כך בתאוות הגשמיות, בעוד חז"ל מפליגים ללמדינו עד כמה יש להסתפק בהכרחי כדי להשיג את קנייני התורה.

הלמות עמלים - ח"ב

לנהוג בסבלנות ובנחת עם הזולת ולא בכעס ובהקפדה! נלמד מהפסוק: "והחריש יעקב עד בואם" (פרק לד-ה)

וכתב הרלב"ג ללמוד מכאן, שראוי לאדם להתאזר בסבלנות ולא ימהר לכעוס על מה שעשו נגדו, אלא להמתין בישוב הדעת, כמו שמצינו אצל יעקב שהחריש עד בואם של בניו מן השדה, כדי שיתיעצו יחדיו מה לעשות.

הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצ"ל היה אומר (מובא בספרו **לב אליהו** - ח"ב): הבה נתבונן, שמעון ולוי עלה בלבם פעם אחת בכל ימי חייהם משהו מן הכעס על שטימאו דינה אחותם, והיה ראוי לכעוס על כך, אלא מפני שמהירו להראות כעסם ולא התאזרו בסבלנות ליטול עצה מאביהם, נענשו נוראות לדורות עולם שהוכיחם אביהם: "אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל". ולא עוד אלא שחקוק עליהם בתורה הקדושה: "ארור אפם כי עז ואברתם כי קשתה" ומה נענה אנחנו שמתמלאים בחרון וכעס על כל דבר!

רגיל היה הגאון **רבי יהודה צדקה זצ"ל** לפרש את הכתוב (ויקרא ב-יא) "כי כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה" בביאור מקורי משלו וכך אמר:

ה"ש"אור רומז על פנים זעופות, פנים חמוצות. ה"דבש" על מתיקות ועריבות. ובכן, כל מי ששאיתו להיות אדם השלם, חייב לדעת אימתי לאחוז במדה זו של "ש"אור" ולהזעיף פנים, דהיינו כשנתקל בעוברי עבירה וכיוצא בזה, ואימתי להראות פנים שוחקות ומתק שפתיים, דהיינו כשעושים רצונו ית"ש, אבל מי שהוא בבחינת "כל שאור" - כולו חמיצות, שמזעיף פנים אף לשומרי תורה ומצוות, או שהוא בבחינת "כל דבש", כולו מתיקות לכולם, גם לעוזבי התורה ח"ו עליו הכתוב אומר "לא תקטירו ממנו אשה לה".

ומה הרפואה לכעס? כותב **רבינו תם** (בספר **הישר פ"ו**): "רפואת הכעס היא שנדע מה הם הכוחות אשר יעוררו הכעס ונהפוך אותם. ונאמר, כי סיבת הכעס תהיה ממיעוט ישוב הדעת, ומסכלות הכועס, ומחסרון חברת החכמים והמשכילים אשר יורוהו לכבוש כעסו, ומרוב התחברותו אל הכסילים והרשעים. ומפני אשר לא יכיר כמה מדה מגונה יש בכעס, ולא יכיר כמה מדות טובות יש בסבל ואורך אף, כי כל המאריך אפו, לעולם לא יתחרט, רק כל מעשיו שובה ונחת, ככתוב: (משלי טז-לב) "טוב ארך אפים מגיבור, ומושל ברוחו מלוכד עיר".

הבלגה עם "מסילת ישרים"...

סיפר רבי אברהם אלבוים שליט"א: יום אחד, כאשר יצא הגאון **רבי משה שמואל שפירא זצ"ל** (ראש ישיבת באר יעקב) מהיכל הישיבה, ניגש אליו תלמיד וסיפר לו על עוול עצום שעשה אדם אחד כלפי ראש הישיבה בפרט וכלפי הישיבה בכלל. אני ששמעתי את הסיפור הזדעזעתי, ואולם רבי משה שמואל נותר שליו ורגוע, כאילו אין הדברים נוגעים אליו. הוא המשיך לפסוע בשתיקה לכיוון ביתו כאילו לא אירע מאומה.

המשיך אותו תלמיד וסיפר לראש הישיבה בסערת נפש, כי האדם הוא נמצא עכשו בישיבה על מנת להמשיך במעשיו הנלוזים! כאשר שמע זאת רבי משה שמואל, נעצר, וביקש מהתלמיד שירוץ ויביא לו מהיכל הישיבה ספר 'מסילת ישרים'.

כאשר הגיש התלמיד את הספר לידי ראש הישיבה, פתח אותו באחד הפרקים המדברים בגנות הכעס והחל קורא ומשנן לעצמו בנעימה וברטט מספר פעמים. לאחר מכן סגר את הספר ושוב לא הגיב יותר על הסיפור... **הלמות עמלים**

עצה מן הזקנים

פתרון החלום אחר הפה...

סיפר הגאון רבי חיים קרייזווירט זצ"ל: פעם ניהל הגאון **רבי חיים סולובייצ'יק זצ"ל** דין תורה, ובחוף עמדה אשה וצווחה ומיררה בבכי ולא היתה מוכנה לעזוב את ביתו של רבי חיים לפני שתשיח לפניו את צערה. בני הבית היו נבוכים. רבי חיים ישב עם בית דינו והיה עסוק בשמיעת בעלי הדין, ופה עומדת אשה אומללה ושבורת לב שא"א לדחותה ומתעקשת לפגוש את המרא דאתרא מיד.

שמע רבי חיים את הקולות וביקש לעמוד על המתרחש, הוא הכניס את האשה והתעניין מה בפייה. היא סיפרה לו, שהיום עומדת היא להכניס את בתה לחופה, אך ליבה נוקפה, כי בלילה חלמה שנגזר על בתה ל"ע לחלות במחלת השיגעון חלילה, והיא מעדיפה עקב כך לבטל את השידוך...

שמע רבי חיים את צרתה ולחש לה דבר-מה. או-אז היא עזבה מיד את הבית רגועה ושמחה, ובתה נכנסה לחופה בזמן המיועד.

שאלו אחר כך את רבי חיים מה פשר הלחש ואיך היא נרגעה, סיפר רבי חיים בחיך שהרי כל החלומות הולכין אחר הפה לפיכך אמרתי לה שפתרון החלום הוא כי בתה תעלה, בע"ה, מעלה מעלה על במתי ההצלחה ותיהפך תוך זמן קצר לאשה עשירה מאד, ומכיוון שרוב הגבירים סובלים משיגעון זה או אחר, לכן היא חלמה את מה שחלמה.

מים חיים

הנוטל עצה מהזקנים אינו נכשל...

בימי מלחמת תש"ח, לאחר שהערבים כבשו כבר את העיר העתיקה ויהודים נלקחו בשבי. נאלצו גם **הגרי"ז סולובייצ'יק זצ"ל** ובני משפחתו לנוד מדירה לדירה מפני האויב המתקרב.

והנה צילצל אחד מבכירי השילטון בארץ וביקש בדחיפות להוועץ עם הגרי"ז: כיון שאזל הנשק, לפיכך החליטו לוותר על ירושלים ולבקש שלום מאת הערבים, האם נכון הדבר לעשותו?

השיב להם הגרי"ז: "מה תאמרו להם, שאתם רוצים שלום. אזי הם יבינו ממכם שאתם חלשים, ומה יעשו אז? הם יבוא ח"ו וישחטו ביהודים רח"ל. לפיכך אל תאמרו להם כלום ולא יודע ממכם מאומה.

שמעו אנשי השלטון לעצתו של הגרי"ז, ובדיוק באותו יום פסקו הערבים ולא נלחמו כלל, וגם מצד היהודים לא נחלמו שהרי לא היה להם נשק... רק למחרת הגיע לפתע מטען כביר של נשק סובייטי שנשלח מצ'כוסלובקיה... **תורת חיים**

ליטול עצה מזקני הדור - חכמי התורה קודם כל פעולה חשובה וגורלית!

נלמד מהפסוק: ויקחו שני בני יעקב" (לד-כח)

וכתב רש"י (מהמד"ר): "בניו היו ואעפ"כ נהגו עצמן שמעון ולוי כשאר אנשים שאינם בניו. שלא נטלו עצה ממנו". עכ"ל. ומסתבר שהיה עליהם ליטול עצה מיעקב לא רק מחמת שהוא אביהם, אלא גם מצד היותו זקן שקנה חכמה, כדברי חז"ל (במד"ר שמות-ג): לעולם זקנים מעמידין את ישראל. אימתי ישראל עומדין? כשיש להם זקנים שכל מי שנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל". ואמרו חז"ל (קידושין לב): אין זקן אלא מי שקנה חכמה.

במכתב מעניין שכתב הגאון **רבי משה פיינשטיין זצ"ל** כתשובה לאדם ת"ח "קנאי" שהחזיק עצמו לידען גדול, והרשה לעצמו לתקוף ולחלוק על הכרעות הלכתיות שפירסם רבי משה, השיב לו רבי משה בדברים נוקבים ומאלפים מהם ניתן ללמוד מהיכן כוחה של דעת תורה טהורה, וכך כתב (באגרות משה אה"ע ח"ב סימן יא):

"הנה קיבלתי מכתבו הארוך מאוד המלא דברי תוכחה על כל גדותיו... אבל האמת שאין בדברים שכתבתי ושהוריתי שום דבר שיגרום ח"ו איזה חילול בטהרת וקדושת ישראל, אלא תורת אמת מדברי רבותינו הראשונים, והערעור של כת"ר על זה, בא מהשקפות שבאים מידיעת דעות חיצוניות שמבלי שמים משפיעים אף על גדולים בחכמה להבין מצות הש"ת בתורה"ק לפי אותן הדעות הנכזבות אשר מזה מתהפך ח"ו האסור למותר והמותר לאסור ומגלה פנים בתורה שלא כהלכה הוא... ואני ב"ה שאיני לא מהם ולא מהמונם, וכל השקפתי היא רק מידיעת התורה בלי שום תערובות מידיעות חיצוניות וסברות בדויות מהלב כלום..." עכ"ל.

זמי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

חיוג-חוזר

הידיד קרא את זה, הוסיף בשולי-הדף את המשפט "הכל בסדר, אתה יכול לשלוח" והעביר את זה בחזרה אלי דרך הפקס.

אלי! אלי!!

* * *

כדי להבין את ההתרחשות, נחזור לאחור:

כמה דקות לפני שהידיד שלח לי את התשובה בפקס, שלחו מהפקס שלו מכתב לאיזה שדכן. ידידי לא היה מודע לכך, וכאשר ביקש לשלוח אלי פקס לחץ על חיוג-חוזר.

וכך הגיע הפקס - שהיה מיועד אלי - לאותו שדכן.

ומה עדיין לא סיפרנו? שאותו שדכן הוא אחיו של התלמיד-חכם שבגינו התעוררה השאלה שרציתי לשאול!...

* * *

השדכן קיבל את הפקס, קרא אותו והבין שהפקס לא ממוען אליו אישית אלא נשלח לפקס שלו רק כדי שיעביר אותו לאחיו... תיכף העביר אליו את המכתב, והתלמיד-חכם קורא בו כיצד בן-עירו מכנה אותו 'הקרוב ללבי', מכבד אותו עד בלי די, ורק מתלבט האם הוא מחויב להתערב.

וכך, בעצם, הסתיים העניין - עוד לפני שהוא התחיל!

* * *

מסיים שולח הסיפור: הבורא-עולם ידע עד כמה אני לא רוצה להתערב כלל וכלל, אך גם עד כמה מאידך גיסא אינני רוצה שאותו ת"ח יחשוב חלילה שאני... אז הוא סיבב עבורי "טעות-אנוש" שהפקס שלי ייפול הישר לידיים שלו "במקרה".

כאשר עמד הידיד שלי על הטעות, מיהר לשלוח לשדכן פקס בנוסח "הפקס הקודם שנשלח אליך היה בטעות" - אך זה כבר היה מאוחר. הידיד התקשר והודיע לי שהקב"ה כבר סידר את העניין, ואין צורך לשגר את הפקס לגדול-בישראל...

זיכני השי"ת ובמשך כל השנים הייתי טוב עם שני הצדדים. כיום, בחלוף שנים, כמעט וכבר אין טינה בין הצדדים...

השנים שחלפו מאז התרחשות הסיפור, רק חידדו אצלי את המסר שלו - וכעת אני מבקש לשתף אתכם בו.

במקום מגורי התגוררו שתי קבוצות מאחינו בני ישראל, וביניהם - איך נאמר זאת בלשון עדינה - ביניהם שְׂרָה 'אי-התאמה'.

איך זה התחיל? כבר לימדונו חכמינו, שתחילתה של מחלוקת היא בבחינת "פוטר מים". מישהו עושה חור דקיק בסכר, ואם החור לא ייסתם לאלתר המים יתפרצו ואחריתו עדי אובד...

המחלוקת אכן הלכה והתעצמה, ואני השתדלתי לנהוג כפי שלימדוני רבותי שלא להתערב כלל. כביכול, "אני לא מקומי"... ואכן ברוך השם לא ידעתי אז - וגם אין לי מושג עד עצם היום הזה - מכל פרטי המחלוקת.

* * *

בשלב מסוים פנה אלי יהודי - שאני בדרך כלל סומך עליו ומקבל את דעתו - ושאל: "האם אינך חושש שנגרם לת"ח פלוני עגמת נפש מכך שאתה מתעלם מהמצב לחלוטין ולא אומר מילה כלשהי לטובתו?"

אני על משמרתי אַעֲמֶדָה שלא להתערב, ולהמשיך לשמור על פלך השתיקה, אך יחד עם זאת ליבי נִקְפְּנִי: שמא יש אמת בטענה? אולי אני באמת צריך לצאת מגדרי וליזום משהו מינימלי בכדי לחזק אותו? מי אומר שה"חופש" המוחלט שלקחתי לעצמי מהנושא הכאוב מצדיק את עצמו לחלוטין? עד שתתברר השאלה לא שינתיי ממה שקיבלתי על עצמי, אבל החלטתי שבאמת צריך לברר את השאלה הזו.

ניסחתי מכתב-שאלה עבור אחד מגדולי הדור זצ"ל, על מנת להעבירו אליו דרך מכשיר הפקס - הכלי היחיד להעברת תקשורת מהירה בעת ההיא.

במכתב תיארתי את אותו ת"ח מעיר מגורי באופן מאוד אוהד, סיפרתי על המחלוקת שהתפתחה, ושאלתי אם עלי לנקוט באיזו שהיא פעולה ביחס למצב. ואולי הרשות בידי להמשיך ולהתעלם.

לפני ששלחתי את השאלה לאותו גדול זצ"ל, העברתי את זה - דרך הפקס - לידיד טוב שאני סומך עליו.

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il